

ŠTEVILKA 5

LETNIK XXXVI

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

V LJUBLJANI, DNE 15. MAJA 1935

VSEBINA:

Kakšna bo zadržna zaščita? — Kaj pravijo zadrge o zaščiti kmeta? — Razvoj svetovne gospodarske krize. — Davek na popust pri nabavnih in prodajnih zadrugah. — Zvezine objave. — Iz našega zadržništva. — Davki in takse.

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 5., I. 1935.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa na glede na število navzočih članov.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Bell cerkvi, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 ob 15. uri v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. potrjenje račun. zaključka za leto 1934. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Bučki, r. z. z. n. z., se bo vršil 26. maja 1935 ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev rač. zaključka za l. 1934. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijske zadruge v Cerknici, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 ob 1. popoldne v šoli kaplanije v Cerknici. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročila zadržnih funkcionarjev. 4. odobritev računov za l. 1933/34. 5. volitev dveh odbornikov v upravni odbor. 6. volitev petih članov nadzorstva. 7. slučajnosti. — Računi dohodkov in stroškov za leto 1933/34 so vsem članom javno v pregled od 19. do 26. maja 1935, pri načelniku Ivanu Lovku, v Cerknici št. 8.

Občni zbor Strojne zadruge v Cirkovcah, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 v posojilničnem prostoru po rani službi božji v Cirkovcah. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobrenje račun. zaključka za l. 1934. 3. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Cankovi, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 30. maja 1935 ob 10. dopoldne v šoli na Cankovi. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev račun. zaključka za l. 1934. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

37. redni letni občni zbor Gospodarske zadruge Češnjica pri Železnikih, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 10. junija 1935 ob 3. popoldne v zadržnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. odobritev račun. zaključka za leto 1934. 4. volitev nadzorstva. 5. poročilo o izvršeni reviziji. 6. odobritev poslovnega reda za načelstvo. 7. slučajnosti.

Občni zbor Mlekarske zadruge v Črnomlju, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo, dne 2. junija 1935 ob 10 v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje-zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za l. 1934. 5. volitev enega člana načelstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice v Črnomlju, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo, dne 2. junija 1935 ob 9 v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev račun. zaključka za l. 1934. 5. volitev dveh članov načelstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Dobrničah, r. z. z. n. z., se bo vršil 26. maja 1935 ob 4. popoldne v poslovnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za l. 1934. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijskega društva v Dobrničah, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 ob 1/2 4. popoldne v posojilniških prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1934. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmečko-delavske hranilnice in posojilnice v Dolu pri Hrastniku, r. z. z. n. z., se bo vršil 16. junija 1935 ob 8 zjutraj v posojilniških prostorih Društvenega doma. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev račun. zaključka za leto 1934. 5. volitev novega načelnika. 6. slučajnosti.

Občni zbor Strojne zadruge v Dragonjli vasi-Mihovci, r. z. z. o. z., se bo vršil na praznik 30. maja 1935 ob 2. popoldne v Mihovcih v hiši načelnika zadruge. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev račun. zaključka za leto 1934. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. poročilo o izvršeni reviziji. 6. slučajnosti.

Izredni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Gor. Lendavi, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 23. maja 1935 ob 11. dopoldne v uradnem prostoru Kmečke hranilnice in posojilnice v Gor. Lendavi. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. sprememba pravil. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Hotedršici, r. z. z. n. z., se bo vršil 26. maja 1935 ob 15 v uradnih prostorih tukajšnje hranilnice v Hotedršici št. 62. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1934. 4. slučajnosti.

Redni letni občni zbor Ljudske kuhinje na Jesenicah, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 23. maja 1935 ob 8. zvečer v gostilniških prostorih Krekovega doma. Dnevni red: 1. čitanje in odobritev zapisnika. 4. občnega zbora. 2. poročilo odbora. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. poročilo nadzorstva. 5. odobritev račun. zaključka za l. 1934. 6. sprememba pravil (§ 19). 7. volitev novih članov načelstva in nadzorstva. 8. slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din na leto, za pol leta 12.50 Din.
Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

Kakšna bo zadružna zaščita?

Odplačilni načrt — naloga zvez.

Uredba od 2. februarja t. l., s katero se menja poprejšnja uredba o zaščiti kmetov, je med drugim v čl. 5 določila, da zaščita kmečkih dolžnikov ne velja napram kmetijskim zadrugam. Pristavlja pa takoj, da bo o tem minister za kmetijstvo še izdal pravilnik.

Res je minister za kmetijstvo 25. marca t. l. izdal pravilnik, **po katerem naj zadružne zveze predpišejo odplačilne načrte** za terjatve zadrug napram kmetom, nastale pred 20. aprilom 1932 in naj jih predložijo v odobritev ministru za kmetijstvo kot najvišji nadzorni oblasti nad zadrugami.

Pismena anketa.

Predno je Zadružna zveza sestavila tak načrt, je napravila pismeno anketo pri vseh posojilnicah in jim predložila vprašanja, ki jih je smatrala pri odplačevanju kmečkih dolgov za najvažnejša. Ta vprašanja so:

1. Kolika naj bi bila **maksimalna obrestna mera** za kmečke dolžnike pri zadrugah?

2. Na **koliko let naj se razdeli odplačevanje** glavnice kmečkih dolgov?

3. Ali naj se dela razlika in kakšna glede odplačilnega načrta po višini dolga?

4. Kdaj najkasneje se izvrši in koliko znaša **odplačilo** za kmečke dolžnike pri zadrugah v letu 1935?

5. Kdaj naj nastopi **izguba pravic dolžnika** do odplačevanja po odplačilnem načrtu?

Mnenja zadrug.

Od 339 kreditnih zadrug se je na to pismeno anketo odzvalo 196 kreditnih zadrug, t. j. 58% vseh zadrug. Na ta način od posojilnic zbrani material je zelo zanimiv in meče jasno luč na razmere, v katerih kmetijski gospodarji danes živijo in na težave, s katerimi se borijo posojilnice. Poleg odgovorov na gori navedena vprašanja so mnoge posojilnice stavile še posebne predloge o odplačevanju kmečkih dolgov. Vendar se hočemo v sledečem ozreti le na odgovore odnosno predloge, ki so jih posojilnice stavile na naša vprašanja.

1. Glede obrestne mere je 107 zadrug predlagalo 6% kot maksimalno obrestno mero za kmečke dolgove, 55 posojilnic je predlagalo nižjo maksimalno obrestno mero i. s. največje število 4 in 5%, nekatere pa celo 1, 2 in 3%. Le 22 zadrug je predlagalo kot maksimalno obrestno mero 6 1/2% do 8%. 12 zadrug se glede višine obrestne mere ni izjavilo, odnosno so zahtevale, naj se zadrugam prepusti, da to same uredijo in to ne pavšalno, ampak individualno po razmerah dolžnikov.

2. **Odplačevanje dolgov v obrokih** predlaga 135 posojilnic; 89 od teh pa dela

razliko pri odplačevanju takò, da se odplačevanje manjših dolgov izvede v krajši dobi, odplačevanje večjih dolgov v daljši dobi let. Zanimivo pa je to, da znaša pri 135 posojilnicah predlagana povprečna doba za odplačevanje kmečkih dolgov 12 in $\frac{1}{4}$ leta. Dasi so razlike med posameznimi posojilnicami ravno v tem vprašanju zelo velike in so nekatere predlagale 20, 25 celo 35 let za odplačevanje dolgov, druge pa samo 4, 6 ali 10 let, je vendar zanimivo, da povprečnik teh predlogov znaša 12. let, t. j. toliko, kolikor predvideva uredba o zaščiti kmetov od 3. avgusta 1934.

3. Glede višine letnih obrokov se pretežna večina posojilnic strinja v tem, da naj bodo vsakoletna odplačila na glavnico enaka, da naj se pa od dolžnika poleg tega redno vsako leto zahtevajo obresti, ki se posebej računajo. Odplačila na kapital bi bila torej vsako leto enaka, dočim bi bile vsakoletne obresti vedno manjše, ker se glavnica znižuje z vsakoletnimi odplačili. Dejansko bi torej imeli pri kmečkih dolgovih po tem predlogu **amortizacijo s padajočimi anultami**. Seveda so pa mnoge posojilnice tudi nasprotno predlagale, da naj se prvo leto odplačilo na glavnico sploh ne zahteva, v naslednjih letih pa prav nizko odplačilo na glavnico, ker gospodarske razmere kmetu onemogočajo, da bi mogel glavnico odplačevati.

4. Odplačila za leto 1935 naj bi po predlogu večine posojilnic obstojala le iz plačila maksimalnih obresti za leto 1935. Pri onih dolžnikih, ki za leto 1934 še niso plačali obresti, se zahteva tudi odplačilo zaostalih obresti za leto 1934.

5. Izredna enotnost naziranja se je pokazala **glede sankcij** napram dolžnikom, ki svoje dolžnosti po odplačilnem načrtu ne bi vršili. 90% posojilnic predlaga namreč, naj dolžnik izgubi ugodnost zaščite tedaj, ako

je dve leti v zamudi s plačilom obresti odnosno obroka na glavnico.

Na podlagi tega materijala je Zveza precej jasno spoznala, kaj je obča želja posojilnic. Na sestanku z zastopniki Zveze slovenskih zadrug in Zveze gospodarskih zadrug je bil potem sklenjen odplačilni načrt, kakor ga spodaj navajamo. V smislu pravilnika je bil ta skupni načrt vseh treh slovenskih združnih zvez odposlan še pred Veliko nočjo ministrstvu za kmetijstvo radi odobritve. Odobritve pa doslej še ni. In dokler ni načrt odobren, se tudi ne more oziroma ne sme izvajati.

Odplačilni načrt.

Čl. 1. Kdo se smatra za dolžnika-kmeta, je določeno v čl. 2. uredbi o zaščiti kmetov z dne 3. avgusta 1934.

Čl. 2. Zadruga računajo dolžnikom-kmetom od 1. januarja 1935 največ 6% obresti letno za nazaj. Le zadruga, ki imajo več kot 25% svoje obratne glavnice (t. j. vseh lastnih in tujih sredstev) izposojene od drugih denarnih zavodov, smejo računati dolžnikom-kmetom od 1. januarja 1935 dalje največ 7 in pol % obresti na leto.

Čl. 3. Dolžniki-kmetje morajo vsako leto najkasneje do konca novembra meseca plačati obresti od dolžne glavnice po čl. 2. tega odplačilnega načrta. Od dne dospelosti se računajo zamudne obresti v enaki izmeri.

Čl. 4. Dolžno glavnico odplačujejo dolžniki-kmetje — izvzemši slučaj v čl. 5. — v 12 letih po sledečem načrtu:

v letu 1935 1%	v letu 1941 9%
v letu 1936 2%	v letu 1942 11%
v letu 1937 3%	v letu 1943 13%
v letu 1938 4%	v letu 1944 14%
v letu 1939 5%	v letu 1945 15%
v letu 1940 7%	v letu 1946 16%

Kot dolžna glavnica se smatra stanje dolga izračunano po čl. 3., odst. 5. uredbi z dne 3. avgusta 1934.

Odplačilo na glavnico je plačati vsako leto najkasneje do 30. novembra.

Čl. 5. Če dolžna glavnica pri zadrugi ne presega zneska Din 6000—, odplačuje dolžnik zadrugi poleg vsakoletnih obresti letno najmanj po $\frac{1}{4}$ dolžne glavnice in sicer do konca novembra vsakega leta.

Čl. 6. Če dolžnik ne plača obresti in odplačila na glavnico v teku treh mesecev po dospelosti, izgubi pravico do ugodnosti iz tega odplačilnega načrta.

Čl. 7. Ako zadruga ugotovi, da dolžnik odtuja ali obremenjuje ali pustoši svoje premoženje tako, da bi iz tega nastala nevarnost za njeno terjatev, izgubi dolžnik pravico do ugodnosti iz tega odplačilnega na-

črta z dnem, ko je prejel od zadruge pismeno obvestilo o tem.

Proti taki odločbi zadruge ima dolžnik v roku 15 dni od prejetega obvestila pravico do pritožbe na pristojno revizijsko zvezo, ki odloča dokončno.

Čl. 8. Obresti, ki bi jih moral plačati dolžnik do 15. dec. 1934, se smejo prisilnim potom izterjati po preteku 15 dni po objavi odplačilnega načrta v „Službenih Novinah“.

Čl. 9. Predpisi uredbe o zaščiti kmetov z dne 3. 8. 1934. se smiselno uporabljajo, v kolikor ne nasprotujejo določilom tega odplačilnega načrta.

Čl. 10. Odplačilni načrt zadobi moč z dnem, ko se objavi v „Službenih Novinah“.

Kaj pravijo zadruge o zaščiti kmeta?

Pismena anketa.

Z ozirom na pravilnik ministra za poljedelstvo od 25. marca k uredbi od 2. februarja t. l. imajo zveze izdelati in predložiti ministru v odobritev **odplačilne načrte za kmečke dolgove** pri zadrugah, v kolikor ti dolgovi izvirajo izpred 20. aprila 1932. Zadrugna zveza je napravila pismeno anketo pri posojilnicah, da vidi vsaj glavne misli, po katerih naj se sestavi odplačilni načrt. Ta pismena anketa pa je dala marsikaj zanimivega. V odgovorih posojilnic so tako zanimive misli, včasih pa originalni predlogi, da bi bilo naravnost škoda, če bi vse to ostalo neizkoriščeno v arhivih Zveze. Namen tega sestavka je, prinesiti iz odgovorov 196 posojilnic samo ono, kar smatramo, da je zanimivo in poučno za vse zadrugarje, posebno pa za vse, ki delajo pri posojilnicah.

Rešitev — v izboljšanju gospodarstva.

Posojilnice vidijo, da ni rešitev kmečkih dolgov v odplačilnem načrtu in v zaščiti

kmeta. Tako piše posojilnica na Blokah: „Če se razmere ne izboljšajo, ne bodo mogli kmetje sploh ničesar plačati ali pa bomo morali vsem kmetom posestva prodati. Samo kdo bo kupil!“

Nova sredstva.

Splošno je prepričanje, da brez novih sredstev ni mogoče obnoviti obtoka in rešiti vprašanja kmečkih dolgov. Zato predlaga posojilnica v Bohinjski Bistrici: „Privilegirana agrarna banka naj izda toliko svojih bankovcev, kolikor so kmetje dolžni zadrugam. Ta denar naj stavi na razpolago zadrugam po 2% s pogojem, da zadruge ne bodo zahtevale od kmečkih dolžnikov več kot 5% letno. Od teh kreditov morajo zadruge banki vsako leto vrniti toliko, kolikor bodo od kmečkih dolgov izterjale.“

Teža krize po krajih različna.

Gospodarska kriza je nekatere kraje težje zadela kot druge, pač v odvisnosti od tega, s čem se pečajo. Tako piše posojilnica

na Češnjici: „V našem kraju je položaj v gospodarskem oziru najslabši, ker sta najbolj prizadeti živinoreja in lesna trgovina, ki sta prvi in edini vir dohodkov našega kmeta. Da se pomaga posojilnicam in vlagateljem, je treba najprej pomagati dožnikom in njih gospodarske razmere izboljšati.“

Proti pavšalni zaščiti.

Številni odgovori se obračajo proti pavšalni zaščiti, ki ne dela nobenih razlik med dolžniki in ne med pokrajinami. Tako piše posojilnica v Črnučah: „Težko je kaj določnega odgovoriti, ker so razmere pri vsakem kmetu drugačne in po raznih krajih zopet različne. Vpoštevati je treba tudi to, da so ljudje glede denarstva demoralizirani. Če se določijo višje anuitete, ne bodo plačevali, če se določijo majhne, ne dobi zadruga sredstev za vlagatelje, ki postajajo vedno nasilnejši. Zdi se, da je vsaj kreditno združenstvo zapisano poginu.“

Zaščita kmeta 12 let, posojilnic 6 let.

Mnogi opozarjajo na neskladnost med uredbami o zaščiti denarnih zavodov in o zaščiti kmeta. Tako opozarja že ravno imenovana posojilnica: „Če bo obveljalo načelo, da se morajo vloge izplačati v 6 letih, ker le za toliko se dovoljuje odložitev plačil, potem sledi, da bi se tudi posojila morala vrniti v 6 letih.“

„Trdi kmetje“.

Posojilnica pri D. M. v Polju vidi razliko pridobitne možnosti kmeta po različnih krajih, kar naj bi tudi upoštevali odplačilni načrti: „Obroki bodo morali biti različni glede na pridobitne možnosti dolžnika. Kmetje v ljubljanski okolici ali sploh v okolici mest in industrijskih krajev bi lahko odplačevali mesečno, na „trdih“ kmetih pa to ni mogoče, ker so redki slučajji, da kmet dobi kak denar.“

Ureditev naj se prepusti zadrugi.

Mnoge posojilnice, tako tudi posojilnica v Dobu, predlagajo, naj bi se prepustila ureditev kmečkih dolgov zadrugam samim: „Naj se da prosta pot zadrugi, da sama uredi po lastni uvidevnosti izterjanje posojil. Sodišča pa naj zadruge podpirajo pri izterjevanju s tem, da bo proces kratek in poceni.“

Treba upoštevati razmere dolžnika.

Proti pavšalni zaščiti in za individualno ureditev dolgov po razmerah in možnostih kmeta nastopa med drugimi tudi posojilnica v Dobrepoljah: „Klicali smo dolžnike v pisarno, da se izjavijo glede odplačevanja dolgov po uredbi v začetku l. 1934, pa se je dve tretjine dolžnikov izjavilo z lastno-ročno podpisano izjavo, da se ne poslužijo zaščite, temveč da bodo plačevali redno obresti, dolg pa pač, kadar in kolikor bodo mogli. — Iz tega sledi, da se morajo glede odplačevanja vpoštevati pri dolžniku njegove posebne družinske, gospodarske in premoženjske razmere. Po našem mnenju bi zato bilo najbolje, da se posojilnica dogovori z vsakim posameznim dolžnikom, kako bo odplačeval glavnico. Posojilnični odbor najboljše pozna vse razmere dolžnika in bo njegove posebne razmere vpošteval in dal dolžniku primerne obroke za odplačevanje glavnice. Če bi se pa z dolžnikom tak sporazum ne dosegel, bi bilo to urediti z dolžnikom v nespornem postopku pri sodišču, pri čemer bi se sodišče oziralo na vse okoliščine, kot starost, družinske razmere, gospodarske razmere, dohodke itd. — Če bi se ugotovilo z ozirom na dohodke, da je posestvo prezadolženo, potem bi bilo pristopiti k prodaji posestva prvenstveno po posameznih parcelah, da družini ostane vsaj hiša in nekaj zemlje. Če je pa vzrok prezadolženosti zaničnost dolžnika, bi seveda mogla iti na dražbo tudi cela domačija . . . Prepričani smo,

da brez utemeljenih razlogov in skrajne nuje ne bo posojilnica preganjala svojih članov dolžnikov in njih posestev prodajala, če dolžniki pokažejo dobro voljo.“

Klasifikacija dolžnikov.

Posojilnica v Dolskem proti pavšalni zaščiti predlaga klasifikacijo dolžnikov v štiri razrede: „Treba bi bilo razločevati štiri razrede dolžnikov: dobro stoječi, a brez volje dolg odplačevati, življenja oziroma gospodarjenja nezmožni, srednjezmožni in naposled v težkih prilikah stoječi, pa vendar gospodarjenja še zmožni. Prva dva razreda ne bi dobila pravice odplačevati po načrtu. Tretji bi izgubil pravico, ako ne bi redno plačeval 6% obresti. Četrty bi izgubil pravico zaščite, ako ne bi redno plačeval 4 1/2% obresti.“

Demoralizacija dolžnikov.

Mnogi odgovori poudarjajo zle posledice pavšalne zaščite, zlasti demoralizacijo dolžnikov, tako tudi posojilnica v Hajdini: „Kadar bodo imeli kmečki pridelki primerno ceno, bo vsak plačal svoj dolg čim preje. Z uredbami o zaščiti kmeta pa so ubili moralo dolžnikov, da nimajo več vesti in skrbi in se ne zavedajo svojih dolžnosti.“

Zaščita člana proti njegovi zadrugi.

Zaščito kmeta proti njegovi zadrugi smatrajo posojilnice za nepotrebno. Tako piše posojilnica v Kamniku: „Smatramo, da zaščita kmeta-člana proti lastni zadrugi ni potrebna. Poleg tega pa povzroča zaščita še veliko gospodarsko škodo, ker jemlje kmetu kredit in povzroča nezaupanje pri vlagateljih. Naravno pa je, da so radi tega najbolj oškodovani kmetje sami, ker ne morejo dobiti niti najmanjših kreditov.“

Enotna ureditev nemogoča.

Uredbe o zaščiti niso upoštevale temeljno različnih gospodarskih pa tudi pravnih in

socialnih razmer v posameznih pokrajinah, kar je napravilo veliko škodo. Posojilnica v Kočevski Reki piše: „Krivdo na tem, da so uredbe o zaščiti odpovedale, nosi nesrečno stremljenje, urediti vse po enem kopitu v državi, v kateri so pa posamezne pokrajine v vsakem oziru, zlasti v gospodarskem, tako različne. Po našem mnenju ne more niti za eno banovino biti postavljen enoten odplačilni načrt, ne da bi bila pri tem nevarnost, da se ponesreči. Dolžnike je treba obravnavati popolnoma individualno. — Ni se bati, da bi zadruga postopala prestrogo, nasprotno, postopale bodo z dolžniki po možnosti prizanesljivo; če bi se pa nekaterim posestva na dražbi prodala, se bo to zgodilo samo takim, ki so to že davno zaslužili. Zakon o zaščiti kmetov je nesolidnega kmeta zaščitil, poštenemu kmetu pa je vzel kredit.“

Za kompetenco sodišč.

Utemeljene so pritožbe, kako in kdo ima odločati, kdo je kmet. Tako piše Ljudska posojilnica v Ljubljani: „Predvsem je treba za priglasitev oziroma proglasitev za kmeta določiti termin. Po preteku termina zgubi kmet pravico poslužiti se zaščite, če se ni pravočasno priglasil. Kdo je kmet, o tem naj odloča končno veljavno sresko sodišče na sedežu denarnega zavoda. — Razčistiti je tudi treba pojem „kmet“, da ne bo zlorab, da se ne bodo mogli posluževati zaščite ljudje, katerim je kmetijstvo postranska pridobitna panoga, po poklicu pa so trgovci, obrtniki, lesni trgovci itd. — Proti zlorabam zakona o zaščiti bi bile potrebne sankcije, o katerih odloča oziroma jih izreka končno veljavno sresko sodišče.“

Zaščita prezadolženih.

Gotovo je zaščita prezadolženih neumestna, ker s tem samo nastaja nova škoda za posojilnico. Posojilnica v Selcih piše: „Večjim dolžnikom, ki so po lastni krivdi

prezadolženi in o katerih je znano, da ne bodo nikdar mogli plačati dolga, je nesmiselno dovoljevati zaščito. Njihov dolg s tem narašča in bo končno imela posojilnica le večjo izgubo kot bi jo že itak imela, tudi če ne bi bilo zaščite.“

Za stvarno rešitev.

Vprašanje kmečkih dolgov z zaščitami ni rešeno. Med mnogimi drugimi o tem piše posojilnica v Škocijanu: „Tudi ta odplačilni načrt bo iluzoren, če bodo cene kmečkih pridelkov tako nizke kot so sedaj. Pri sedanjih dohodkih ne bo kmet nikdar plačal dolga. Vidi se, da tudi sedanja vlada ne bo rešila vprašanja kmečkih dolgov. Edina pomoč je: ali dvig cen kmečkih pridelkov ali odkup kmečkih dolgov od strani države.“

Vir zla — deflacija.

O cenah kmečkih pridelkov zelo zanimivo piše posojilnica v Št. Vidu pri Zatični: „Cene živini, pridelkom, lesu, zemlji so tako padle, da ni upati, da bi mogli dolžniki plačevati svoje obveznosti. Vsled tega tudi vlagatelji ne bodo mogli priti do svojih vlog. Kljub temu ne kaže, da bi črtali dolgove in odtrgovali vlagateljem. Če bi se to zgodilo, kdo bo še imel kredit in kdo bo varčeval! Naše zadruga bi morale žalostno likvidirati in nihče jih ne bi mogel oživeti.“

Potem piše o neobходимosti, da se cene kmečkih pridelkov dvignejo vsaj na višino l. 1930, kar pa je mogoče edino s pametno inflacijo. — „Deflacija je po našem mnenju zakrivila današnjo denarno stisko. Cene l. 1930 so bile neprimerno višje kot danes n. pr. ena krava Din 5000, danes Din 1750, 1 kg prešiča Din 14, danes Din 6, 1 m³ lesa Din 320, danes Din 100, eno posestvo Din 40.000, danes Din 20 000 itd. Izdatki so pa ostali v isti višini, mnogi so se pa še povečali.“

Potem navaja za primer dva brata, ki

sta dobila doto vsak po 50.000 Din, pa jo je prvi naložil v posojilnico in šel služiti, drugi pa si kupil posestvo. Prvi ima danes nad 60.000 Din in kar je še prislužil, drugi ima vrednost kvečjemu 25.000 Din in je še moral dosti trpeti in skromno živeti. — „Vlagatelji so mnenja, da bi bilo bolje zgubiti na vrednosti denarja nekaj, kakor pa imeti visoke številke v hranilni knjižici, pri tem pa stradati. Ne gre več odlašati, ker ta stiska uničuje na obeh straneh mnogo eksistenc. Rešitev bo prišla kakor je prišla ob koncu svetovne vojne. Za mnoge pa ni bilo rešitve in so ostali na bojnih poljanah. Tako bodo tudi tukaj premnogi prej uničeni, predno bo prišlo ono, kar mora priti.“

Vrsta zahtev.

Zavest, da je treba nekaj ukreniti, je splošna. Pri tem pa so nekatere posojilnice v svojih zahtevah dosti širokogrudne kot n. pr. posojilnica na Bohinjski Beli: „Država naj poskrbi za primerno ceno kmetijskih pridelkov, pri nas lesa in živine. Dokler se cena lesu in živini primerno ne zviša, je vsak načrt odplačevanja nepotreben. Naši kmetje nimajo niti dohodkov za potrebno obleko in za najpotrebnejša živila, ker morajo živila moko, koruzo kupovati. — Država naj poskrbi za zaposlenost delavcev in tangenta za javna dela v naši banovini naj se primerno zviša in razdeli po srezih. — Davke z dokladami naj država kmetom zniža, sicer jih ne bodo odplačevali. Da bi kmetje mogli odplačevati davke v sedanji višini, bi morali prodati vsaj polovico svoje živine. Večina kmetov ima živino že zarubljeno za zaostale davke. Zaostali davki zadnjih let naj se kmetom odpišejo, ker zadnja leta ni oblast za izboljšanje gospodarskega položaja kmeta in povišanje njegovih dohodkov ničesar storila. **Ni nobenega razmerja med dohodki kmeta in njegovimi davki.** Zadnja leta po-

menijo naravnost gospodarsko katastrofo. — Država naj poskrbi za oživiljenje kredita potom zadružnih zvez.“

Neskladnost med cenami kmet. pridelkov in industr. izdelkov.

Kot druge posojilnice, tako tudi posojilnica v Cerkljah ob Krki smatra vsak odplačilni načrt za neizvršljiv, ako se cene kmečkih pridelkov ne izboljšajo: „Kaj nam koristijo, če določimo obrestno mero in določimo obroke za odplačevanje glavnice? Dolžniki v teh razmerah pri najboljši volji ne morejo plačevati obresti in obrokov na glavnico. Kmetijske pridelke morajo prodajati za sramotno ceno, industrijske izdelke pa kupovati po visokih cenah. Naj minister za kmetijstvo ukrene, da se cene kmečkih pridelkov zvišajo, kmečkih potrebščin pa znižajo. Le tedaj bodo mogli dolžniki plačevati dolgove in zaščita bo postala nepotrebna. Morebiti bi mogla priskočiti na pomoč Narodna banka s tem, da prevzame dolgove, ki bi jih dolžniki odplačevali v manjših obrokih. Na kak način bo treba rešiti kmečki stan, ki je sedaj tako na tleh, da mu nobena zaščita ne more pomagati.“

Posojilnice zaslužijo zaupanje.

Kakor mnoge druge, smatra zaščito dolžnikov napram zadrugam za nepotrebno tudi posojilnica na Krki: „Naj se posojilnicam da svoboda, da po svoji uvidevnosti in dobri vesti same skrbijo za zavarovanje in izterjavanje posojil. Le če opomini ne bi zalegli, se v skrajnem slučaju prosijo za posredovanje sodišče, kakor je bilo nekdanje. Če posojilnica v teku 30 letnega obstoja ni niti enega kmeta spravila z domačije, ga tudi v teh težkih časih ne bo. — Koliko more kmet svojega dolga odplačati, se ne da šablonsko določiti. To se najpravičneje in najlažje presodi v vsakem slučaju posebej. Ljudje so bili

z odplačilnimi roki samo demoralizirani. Odpadejo naj vsi obroki in ljudje bodo zopet dobili zaupanje, če ne bo nobene zaščite več.“

Demoralizacija.

Ravno tako o demoralizaciji dolžnikov vsled zaščite piše posojilnica v Motniku: „Skušnje nas učijo, ako ne bomo bolj odločno postopali proti dolžnikom, ne bodo posojilnice prišle do nobenega denarja. Čeprav mnogi dolžniki imajo denar, ga vendar rajši porabijo za druge stvari ali pa celo zapijejo, kakor da bi plačali svoj dolg in obresti. Sklicujejo se, da zakon pravi, da dolga ni treba plačati.“

En predlog za pomoč države.

Država mora pomagati. En način pomoči predlaga posojilnica v Prečni: „Zadružna zveza naj dobi od države brezobrestno ali pa po 1% posojilo za dobo 25 do 30 let. To posojilo bi Zadružna zveza dala zadrugam po 1% do 1½% za „težko bolne“ dolžnike, ki bi potem bili deležni znižanja dolga in obresti in bi ostali dolg lažje zmagovali.“

Kmečki kredit je ubit.

Zaščita je ubila kmečki kredit, to med drugimi poudarja posojilnica v Bočni: „Zaščita je povzročila veliko zmedo med ljudstvom in ubila kmečki kredit. Tudi če je kmet visoko aktiven, ne more nikjer dobiti posojila, ker mu nihče ne zaupa. In če pride v nesrečo, bolezen, ujme, kako naj si pomaga? Potrebne bi bile odredbe, ki bi vrnilo kmetu kredit.“ Zahteva dalje mesto pavšalne zaščite individualno obravnavanje: „Zapravljivci naj se ne ščitijo, ker ni to dobro ne za državo ne za družbo. Mnogi primeri so pokazali, da je na istem posestvu gospodar slabo gospodaril, dočim je naslednik s pridnostjo in sposobnostjo posestvo dvignil do

viška. Sedanja zaščita pa se nudi tudi slabim in nevrednim kmetom, iz česar nastaja škoda za narodno gospodarstvo.“

Naj bi se upoštevali izredni dohodki.

Isto tako se izjavlja proti pavšalni zaščiti Ljudska posojilnica v Celju: „Če namreč kakšen kmet dobi kako leto izreden dohodek iz svojih pridelkov, lahko posojilnica v tem slučaju zahteva od njega več. Taki slučajji so možni v Savinjski dolini, kjer so nekatera leta tako izredni dohodki iz hmeljske kupčije, da marsikateri kmet lahko v enem samem letu krije ves dolg. Take slučaje bi morala zaščita predvidevati.“ — Glede slučajev prezadolženosti pa predlaga, naj bi se s sodno cenitvijo posestva ugotovila prezadolženost. Prezadolžena posestva bi se smela na predlog zadruga po rednem izvršilnem postopanju prodati. Ista posojilnica predlaga, naj sodišča v instančnem potu odločajo, kdo je kmet in kot tak deležen zaščite. — Tudi Hranilno in posojilno društvo v Celju ima enake predloge o prezadolženosti in glede sodne kompetence za rešitev vprašanja, kdo je kmet.

Proti odplačilnemu načrtu.

Proti odplačilnemu načrtu je posojilnica na Ljubnem in to iz gospodarskih razmer: „Naš kmet ne pridelava toliko, da bi živel od poljedelstva in živinoreje in še zmagoval razne dajatve. Zato pa ima gozde, da si z izkupičkom prodanega lesa pokrije ono, kar primanjkuje na poljskih pridelkih. To pa se ne more vsako leto zgoditi, ker kadar les prodaja, ga mora prodati v večji množini, da se spravilo iz daljnih hribov izplača. Takrat odplača posojilo, katero je tekom let napravil.“

Zato posojilnica zahteva, naj se prepusti ureditev in izterjevanje posojil posojilnicam samim: „V našem kraju niso denarni

zavodi kmeta nikoli odirali ali pritiskali. Pa če bi se tudi računalo s to možnostjo, naj se pa kmetu dolžniku nudi prilika, da se pritoži na Zadržno zvezo ali kam drugam. — V času zaščite so nekateri kmetje zapravljali, misleč, da ne bo treba dolgovi nikoli plačati. Za take gospodarje pa je zaščita celo pogubna, ker si kopljejo šami svoj grob.“

Posojilnice same bodo najboljše uredile.

Kakor v Ljubnem, tako tudi posojilnica v Majšpergu smatra, da posojilnice same najboljše poznajo svoje dolžnike in bodo tudi ščitile one, ki so vredni: „Zadruga poznajo svoje člane osebno iz dna duše. Pri nekaterih vidijo, da se jim more dovoliti odplačevanje v obrokih. Pri drugih pa je zopet vsako odlašanje le v škodo zadrugi radi nevarnosti izgube in pa tudi porokom, ki bodo morali mesto dolžnika plačati. Še celo dolžnik bo radi naraščajočih obresti prišel ob svojo streho, ker vrednost posestev pada. Za zanikrne dolžnike bi zato morale biti čisto posebne klešče, a ne zaščita.“

Ne preveč komplicirati!

Proti kompliciranosti odplačilnih načrtov se izjavlja Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru: „Način odplačevanja po uredbi po našem mnenju ni praktičen, ker je za kmeta preveč kompliciran, tako da bi si kmet sam ne mogel izračunati, kateri znesek bi moral pripraviti ob dospetku. Pri nas se je zelo dobro obneslo odplačevanje po anuitetah in sicer za dobo za 10 let. Polletne anuitete so se vpisale dolžnikom v posojilne knjižice.“

Pomoč države.

Edini izhod v pomoči države vidi tudi posojilnica v Mozirju: „Ako država ne bo pomagala pri ureditvi kmečkih dolgov, si tudi najboljši kmetje ne bodo mogli pomagati, niti plačevati glavnice in obresti.“

Obresti le 1—2 %.

Ljudska posojilnica v Ormožu predlaga za čas, dokler traja kriza, znižanje obrestne mere za posojila na 1 do 2 %, tako da bi znašala plačila na obresti in na kapital prva leta le 4 do 5 %.

Državni kovanci po 100.— Din.

Zelo obširno poročilo je predložila Kmečka hranilnica in posojilnica v Pišecah, v katerem je zlasti zanimiva primerjava s predvojnimi cenami: „Kako je sedaj kmetu in kako je bilo prej, pokažejo ti-le primeri. Pred vojno je dobila kmetica za 25 jajc predpasnik iz tiskovine, kakršen jo danes stane najmanj 100 jajc. Kilogram sladkorja jo je stal 16 jajc, danes jo stane 56 jajc. Za dve jajci so se dobile tri škatljice vžigalic, danes pa je treba za eno škatljico dati 4 jajca. 3 jajca je bilo dati za zavitek tobaka, danes pa stane slabši tobak 20 jajc.“ Poleg te primerjave stavi posojilnica zanimiv predlog za obnovitev denarnega obtoka: „Imamo domačo kovnico, v kateri naj država napravi za par milijard stodinarskih kovancev, ki naj jih da kot brezobrestno posojilo na 25 let zavodom, ki imajo kmečka posojila, katera prevzame država. Vsak še količkaj aktiven kmet bo tako imel posojilo od države in kmalu bo vsega tarnanja konec. V obtok naj se spravi samo državni kovani denar, ker ni treba, da bi tudi tu Narodna banka delala svoje posle. Ves v inozemstvu naloženi denar se mora vrniti v roku 3 mesecev v državo, sicer izgubi veljavo oziroma se zapleni. Na ta način bi bilo hitro dosti denarja v prometu.“

Rubežni brezuspešne.

Zanimiva so razmotrivanja iz Prevaljske doline od posojilnice v Prevaljah o gospodarskih razmerah kmeta, o dražbah brez kupcev in o neobhodnosti državne pomoči: „Odplačilni načrti so brezplodni, dokler se

gospodarske razmere ne izboljšajo. Lani in letos pa so se razmere le še poostrele, tako da je kmet na deželi (ne govorimo o kmetih v okolici mest in industrijskih krajev) naravnost v obupnem položaju. Pri nas mnogi kmetje ne morejo več preskrbeti sebe in družine z najnujnejšo obleko in si ne morejo kupiti niti življenjskih potrebščin po slabi lanski letini. — Posojilnici ni pomagano, če ima pravico rubiti kmeta za kapital in obresti. Saj če požene posestvo na dražbo, ni kupca. Oglasijo se le ponudniki s hranilnimi knjižicami, kar pomeni za zavod le tiho likvidacijo poleg neizogibnih znatnih izgub. — Izhod iz današnjega stanja je v intervenciji države, ki naj da zadržam na razpolago sredstva za izplačevanje vlagateljev ali pa naj država prevzame kmečke dolgove. Oba slučaja vodita zopet v likvidacijo posojilnic.“

Za vzpostavitev likvidnosti.

Tudi Ptujsko predujemno društvo smatra, da zaščita ne pomeni niti sanacije zavodov niti vzpostavitve likvidnosti denarnih zavodov „Likvidnost bi bila dosegljiva le tako, da Državna hipotekarna banka ali Privilegirana agrarna banka prevzame vsaj del kmečkih dolgov. S temi likvidnimi sredstvi bi zavodi polagoma zopet pridobili zaupanje.“

Zmede radi vednih sprememb.

Vedno spreminjanje uredb ustvarja zmedo in povzroča škodo, kar poudarja tudi Kmečka posojilnica v Središču: „Z vednimi izpremembami se zanaša samo zmešnjava med dolžnike in tudi denarnim zavodom dela to nemale težkoče.“ Razne načrte smatra za ničeve brez izboljšanja gospodarstva: „Pri nas je približno za dve tretjini dolžnikov vsaka zaščita brez pomena, ker plačujejo, kakor pač zmorejo. Ostala tretjina so pa različni tipi. Eni so se lahko mišljeno na več strani zadolžili in jih sedaj drži samo zaščita.“

Razvoj svetovne gospodarske krize.

Poživitev svetovne produkcije. Da se more svetovno gospodarstvo odločilno izboljšati, se more zgoditi le na ta način, da se pomnožita produkcija in prodaja. Ako vzamemo produkcijske številke povprečno s 100 za dobo od leta 1925 do 1929, se nam pokaže sledeča slika:

Indeks	1925	1929	1930	1931	1932	1933
Živila, sirovine	98	103	104	102	104	103
Kmetijstvo	97	105	103	103	96	100
Druge	90	114	101	86	73	82
Splošno	92	111	102	91	81	88
Industrijsko delo	91	112	98	87	77	86

Kakor vidimo, se je najbolj poživilo industrijsko delo, proizvajanje industrijskih sirovin in sirovin, ki ne izvirajo iz kmetijstva. Od leta 1929 je proizvajanje živil poskočilo za 5%, kar je približno tolikšna pomnožitev, za kolikor se je pomnožilo prebivalstvo sveta. Med krizo od leta 1929 do 1932 se je pridelovanje sirovin zmanjšalo za 27%, industrijska delavnost za 31%. Toda leta 1933 je narastlo pridelovanje sirovin za 9%, nasproti najnižjemu stanju v letu 1932 industrijsko delovanje za 12% in v istem razmerju proizvajanje nekmetijskih sirovin.

Naravno je, da vpliva naraščajoče proizvodnje tudi na brezposelnost. Vzemimo številke iz leta 1929 kot podlago za primerjavo in jih označimo s 100, dobimo sledečo sliko:

mesec	Industrijska delavnost					
	1929	1930	1931	1932	1933	1934
marec	100	91	78	64	62	78
junij	104	86	75	60	78	77
september	101	81	71	62	75	—
december	93	77	68	64	72	—

mesec	Brezposelnost					
	1929	1930	1931	1932	1933	1934
marec	80	131	206	266	270	—
junij	95	154	224	276	263	—
september	100	175	237	280	248	—
december	112	190	251	278	222	—

Tem naraščajočim produkcijskim številkam pa žal ne slede v isti meri številke v svetovni trgovini. Ako primerjamo številke za svetovno trgovino in svetovno produkcijo, dobimo sledečo tabelo, kot podlaga zopet vzeto leto 1929 s 100:

	1929	1932	1933
produkcija živil	100	101	100
trgovski volumen	100	91	83.5
produkcija sirovin	100	73	79
trgovski volumen	100	80	86.5
produkcija gotovih izdelkov	100	68.5	77
trgovski volumen	100	58	59

Pri primerjalnih številkah se ne sme prezreti, da obsega trgovski volumen tudi neobdelano blago, dočim obsegajo številke v produkciji le obdelano blago. Zato pa obsegajo produkcijske številke tudi stavbinstvo, rudnike in obdelana živila tako kot napolizdelke kakor tudi kot gotove izdelke. Trgovski promet omejujejo velike zaloge, ki stalno pritiskajo na prodajo. Splošni indeks za pglavitne produkte, kakor so: žito, sladkor, kava, volna, naravna svila, kavčuk, petrolej, svinec, cink, cin, srebro, čaj, je znašal, ako se vzame podlaga od leta 1925 do 1929 s 100: (prve številke označujejo leto, druge številke pa pomenijo povprečje v svetovnem indeksu) 1925 76, 1926 89, 1927 104, 1928 108, 1929 124, 1930 158, 1931 183, 1932 194, 1933 186.

Te ogromne zaloge, katerih ni mogoče odprodati, pritiskajo na vsako gospodarsko delavnost in šele l. 1933 se pokaže majhno znižanje v svetovni povprečnici. Razveseljivo pa je, da je opazati naraščanje produkcije ne samo pri konsumnih predmetih, ampak tudi v industrijah za produkcijska sredstva. Ako si ogledamo številke raznih držav, opazimo sledeče pojave. Primerjalna podlaga indeksa za industrije produkcijskih sredstev z indeksom za industrijo konsumnih sredstev v različnih državah:

Država	1925 do 1929	najnižje stanje	1934
Nemčija	100	48	64
Švedska	100	78	88
Anglija	100	85	99
Zedinjene države	100	33	55
Francija	100	99	80
Nizozemska	100	67	58
Poljska	100	88	74

V državah, kjer so opustili zlati standard, je postavka bistveno višja kakor v drugih državah. Toda tudi v državah z zlato valuto je bile v sredi leta 1934 opaziti neko naraščanje primerjalnih postavk.

Vpliv krize na plače. S krizo padajo narodovi dohodki. To je samo ob sebi razumljiv pojav, ki zavzema v eni državi bolj nevarne, v drugi manj nevarne oblike. Toda odločilno je, kako se izpremeni razdelitev narodovih dohodkov v teku krize. Upadajo dohodki iz posesti ali upadajo predvsem dohodki delavskih slojev vseh kategorij?

Tudi o tem nam nudi delo Zveze narodov dragocen material. Objavljamo samo primerjavo v odstotkih narodovih dohodkov, ki se uporabljajo za plače in mezde.

Plače in mezde.

Leto	Francija	Nemčija	Angleška	Zedinjene države
1929	47.1	56.6	62.4	65.2
1930	50.3	56.4	61.4	64.5
1931	51.3	57.9	65.7	64.8
1932	52.2	56.4	67.0	64.5

Te številke seveda ne morejo podati popolne podlage za primerjavo; kajti v nekaterih državah se plače in mezde računajo samo v gotovini, v drugih jim prištevajo tudi deputate. Tudi kupna moč prebivalstva se z dohodki ne izraža popolnoma. Navzlic temu je mogoče ugotoviti, da kriza ni mogla mezd tako znižati, kakor bi bila tako težka kriza gotovo napravila v prejšnjih časih.

Na vsak način je gotovo, da so plače in mezde, zlasti realne mezde pokazale veliko odporno moč. Vsled socialnega skrbstva

se življenje celokupnega prebivalstva ni tako poslabšalo kakor v prejšnjih krizah. Seveda pa obstoje tu velike razlike tako glede posameznih industrij kakor tudi glede posameznih držav, dostikrat celo glede posameznih nacionalnih industrij. Pač pa so bile mnogokrat znižane ali celo odpravljene druge koristi delavstva, kakor n. pr. premije za posebna dela ali drugi dodatki. Da so mezde ostale v krizi tako trdne, prihaja deloma odtod, da se je izpremenilo delavčevo stališče v družbi, kar sili celo diktatorje, da ne prezirajo popolnoma interesov delavstva, deloma od vedno večje moči strokovne organizacije. Medtem ko so prej krizo premagali s tem, da so življenjske zahtevke potlačili na najnižji nivo, se sedaj poizkuša doseči, da bi se življenjski standard toliko ljudi kolikor mogoče obvaroval pred znižanjem.

Svetovna trgovina. Od l. 1930 je svetovna trgovina stalno nazadovala. Vendar je v zadnjih časih zaznamovati neko majhno zboljšanje pri posameznih vrstah blaga. Svetovna trgovina se je od leta 1929 naprej razvijala sledeče: (v milijonih dolarjev)

Leto	izvoz	uvoz	skupaj
1929	35.601	33.040	68.641
1930	29.087	26.495	55.582
1931	20.818	18.908	39.726
1932	13.996	12.902	26.898
1933	12.485	11.694	24.179

Pri upoštevanju teh števil se ne sme pozabiti, da so pri celi vrsti blaga cene svetovnega trga zelo padle zaradi opustitve zlatega standarda v posameznih državah. Vselej, kadar je bilo pričakovati kakega izboljšanja cen, je kako veliko gospodarsko področje razvrednotilo svoj denar, da bi vrglo ceneno izvozno blago na trg. Zraven tega so v svetovni trgovini bistvenega pomena izpremembe, ki se pojavljajo v sezonski trgovini. Ako se sezonska trgovina izloči iz tabele, se vidi, da v letu 1933 ni

nastopilo nobeno znižanje v trgovskem volumnu.

V letu 1933 so bile cene bistveno bolj stabilne kot v prejšnjih periodah. Vse blago pa nima istega deleža pri znižanju trgovskega prometa. Največje znižanje se opaža pri znižanju gotovih izdelkov, dočim se pri živilih opaža manjši upadek. Izvozne številke še niso stabilne, ampak so se nekoliko znižale. Nasprotno so se sirovine v svojem trgovskem prometu znatno popravile in jim pripada največji delež pri izboljšanju svetovne trgovine. Za enkrat se še ne more ugotoviti, v kakšnem obsegu bo zboljšanje tržišča s sirovinami povzročilo tudi zboljšanje trgovskega prometa z dodelanimi fabrikati. Promet s kavčukom in volno se je zvišal za 10%, promet s cinom, bakrom in mineralnimi olji pa približno za 20%.

Vendar je treba imeti pred očmi, da so razmere tako različne, da je dopustno to zboljšanje, ki je prav enostransko tako z ozirom na blago kakor tudi z ozirom na posamezne države, le oprezno smatrati kot resnično zboljšanje. Nasprotno pa je treba upoštevati drugo spremembo v mednarodnem trgovinskem prometu. Bilateralni promet, t. j. promet med sosednimi državami, se je popravil, toda promet med več kot dvema državama se ni zboljšal v isti meri. Pogodbe med sosednimi državami predvidevajo prav pogosto, da se v medsebojnem trgovinskem prometu plačuje s terjatvami, ki obstoje med sosednimi državami. Poleg tega prihajajo v poštev kompenzacijske pogodbe, po katerih se zamenjuje blago za blago, kontingent za kontingent.

Naj navedemo še nekaj podatkov iz zanimivega izvešča v finančnem gospodarstvu. Te podrobnosti zanimajo konsumente manj kakor vprašanje o produkciji in blagovnem prometu. Odločilno vlogo igrajo tukaj dolgovi javnih korporacij in

velike izgube prenapetega kreditnega gospodarstva. Ako slišimo, da so izgube bank, ki so jih morali v Ameriki zapreti, znašale 2500 milijonov dolarjev, potem si lahko napravimo sliko o neizmernih izgubah, ki jih je moralo utrpeti svetovno gospodarstvo. Dostikrat so sicer izgube požrle samo domnevane dobičke in bogastva, vendar je brza likvidacija in zaprtje mnogih obratov uničilo mnoge dragocene dobrine. Če bi se moglo naštetih vse te izgube, bi se dobilo na razpolago mnogo podatkov za premaganje krize. Poročilo se trudi sestaviti primerjavo gospodarstva raznih držav in dotičnih obračunov, toda tu naletimo na toliko različnosti, da se skoraj ne more dobiti primerjalna podlaga, kateri bi se ne dalo ugovarjati. Zato se bomo omejili na to, da si ogledamo nekoliko bližje vire državnih dohodkov, ker zadevajo indirektni davki neposredno interese konsumentov. Dotična tabela obsega sledeče podatke, koliko znašajo v odstotkih od vseh dohodkov posamezne vrste davkov.

Država	Davki na premoženje in dohodke		Prometni davki		Carine		Konsumni, monopol. in davki na blagovni promet	
	1929	1934	1929	1934	1929	1934	1929	1934
Nemčija	27,8	15,7	5,7	5,1	18,3	21,8	48,2	57,4
Avstralija	22,7	20,3	3,8	2,3	52,4	39,7	21,1	37,7
Avstrija	27,7	21,2	9,4	8,3	20,6	18,6	42,3	51,9
Belgija	33,9	31,5	41,1	32,8	13,2	17,7	11,9	18,0
Bolgarska	21,0	16,2	17,8	15,7	30,2	19,7	31,0	48,4
Danska	28,7	25,4	10,8	9,7	26,4	23,6	34,1	41,3
Zedinjene države	65,7	33,2	3,8	6,9	16,9	12,2	13,6	47,7
Finska	23,4	21,2	9,9	8,8	57,2	57,3	9,5	12,7
Francoska	31,7	28,6	17,6	15,4	9,4	12,4	41,8	43,8
Japonska	33,3	30,0	4,5	4,8	13,2	13,6	49,0	51,6
Nova Zelandija	25,8	19,7	17,5	16,7	45,9	38,9	10,8	24,7
Norveška	29,2	24,1	5,3	4,8	35,0	35,5	30,5	35,6
Anglija	45,4	40,7	16,1	15,1	18,3	27,5	20,2	16,7
Nizozem.	35,3	23,8	18,7	12,9	11,9	22,2	34,5	35,6
Švedska	26,7	22,5	10,4	8,6	26,9	19,3	36,0	49,6
Švica	11,3	5,9	16,2	13,2	74,4	75,4	—	5,5
Jugoslavija	28,3	23,0	14,3	14,4	19,3	12,5	38,1	50,1

V splošnem se more ugotoviti, da so se morali davki povišati v vseh državah; kajti kriza je naraščala in zato so narastla

sredstva za ublažitev krize (zavarovanje zoper brezposelnost, za preskrbo dela in za javno skrbstvo). Ravno tako so administrativna državna služba in ustanovitev napoldržavnih naprav za kontrolo blagovnega prometa in blagovne produkcije zahtevale večjih sredstev. V večini slučajev so se povečani državni dohodki dobili na ta način, da so uvedli ali povišali davek na blagovni promet, deloma tudi s povišanjem carin in drugih indirektnih davkov. Izjemo tvorijo samo naslednje države, ki v gornji tabeli niso navedene: Argentinija, Kanada, Čile, Kolumbija, Španija, Ogrska, Južnoameriška unija in Venezuela. V nekaterih agrarnih državah se opaža tudi zmanjšanje dohodkov iz carin, poglavitno zaradi tega, ker so cene agrarnim produktom nazadovale. Nasprotno se pa vidi v industrijskih državah večinoma, da so carinski dohodki poskočili, ker so bile tu posamezne cene dosti bolj stabilne, zlasti kartelske in monopolske cene. Doslej še ni bil napravljen poizkus ugotoviti, kako bi učinkovalo na posamezna nacionalna gospodarstva, če bi se, mesto da se javna dela izvršujejo iz povečanih davkov, ti davki ne zvišali in bi se gospodarstvu prihranila ta obremenitev. Taka ugotovitev bi gotovo ne bila lahka, toda bi bila edina, ki bi pokazala pot za bodoče spoznanje za pobijanje krize.

Vedno večji zahtevki držav po kreditu in zmanjšanje dohodkov iz gospodarske delavnosti zapirajo mnogokrat kreditni trg zasebnim podjetjem. Brž ko se začuti obilica denarja, izčrpajo države z notranjimi posojili, kar preostaja denarja. Tudi varčevalci ne porabljajo svojih prihrankov za pospeševanje gospodarstva, ampak jih hranijo doma. Leta 1933 je bilo navzlic denarnemu pomanjkanju pri mnogih gospodarskih podjetjih tezaviranih 3990 milijonov švicarskih frankov in samo 878 milijonov se je porabilo

za gospodarstvo. Ta pojav je pripisovati na eni strani znatnemu uspehu gospodarskega dela in nizkim rentam, na drugi strani pa politični nesigurnosti v mnogih deželah. Naraščajoče zlate rezerve ob padajoči produktivnosti so znamenje nenormalnosti v gospodarskem življenju, ki se mora premagati, če naj svet okreva od krize.

Za Veliko Britanijo so na razpolago številke, ki kažejo, da so dohodki iz rent in obligacij v letu 1934 v prvem polletju poskočili za 5·8 odstotkov, v drugem pa za 18·2 odstotka. O sličnih pojavih poročajo iz drugih držav, kakor iz Japonske, Italije, Belgije in Ogrske. Tudi tu imajo svoj vpliv konvertiranja in preureditve obveznosti, ki so bile preje sklenjene po visoki obrestni meri. Ako se more industrija razdolžiti, more dosežati večje dobičke in more pridobiti tuja denarna sredstva za obrestovanje in za izpopolnitev obratov. Napačno sklepanje, da se more z izposojenim denarjem ob visokih obrestih provajati racionalizacija, teži še vedno svetovni finančni trg.

Ako še enkrat na splošno pregledamo te ugotovitve, je mogoče iz njih sklepati sledeče. Krizo spoznavamo kot vsak bolezenski pojav in iščemo sredstev, kako bi jo odpravili. Naše skušnje pa so še nezadostne, kajti kriza se sedaj prvikrat studira s potrebno temeljitostjo. Nasproti učinkovanju krize kaže življenje veliko večjo odporno silo, kakor bi bilo pričakovati in v tej okolnosti lahko vidimo dragoceno pomoč proti depresiji. Socialne in politične razmere ovirajo v mnogih ozirih hitrejši podvig svetovnega gospodarstva. Nemir pomeni bolezen, ki ne pripomore v ničemer do sistematičnega in učinkovitega dela. Vendar se vidijo znamenja lahkega zboljšanja in je upati, da se bo v bližnji bodočnosti mednarodno gospodarsko življenje začelo krepkeje popravljati.

Davek na popust pri nabavnih in prodajnih zadrugah.

Novela z dne 18. februarja 1934 k zakonu o neposrednih davkih določa v tretjem odstavku § 15 sledeče:

„Na koncu čl. 86 zakona o neposrednih davkih se dodaja: Na dividende, ki jih izplačujejo delniške družbe in na viške, ki jih izplačujejo zadruga na združne deleže, se plačuje 10%. Družbe in zadruga so dolžne, ta davek pridržavati in ga izročiti državnim blagajni najkasneje v 15 dneh po izplačilu. Na ta davek se samoupravne doklade ne smejo nalagati.“

K temu predpisu zakona je izdal davčni oddelek finančnega ministrstva pojasnilo z dne 28. marca 1935, št. 16.469/III, s katerim opozarja vse finančne direkcije in davčne uprave, kako naj uporabljajo, to samo po sebi čisto jasno in razumljivo določilo zakona. Pojasnilo finančnega ministrstva je v očitnem nasprotju z jasnim besedilom zakona in je zato nezakonito.

Po tem pojasnilu bi bile zadruga obvezane, da plačajo 10% davek na popust, ki ga dajejo bilo v denarju, bilo v blagu svojim članom sorazmerno z vrednostjo blaga, ki so ga tekom leta kupili v zadrugi.

Dočim govori zakon o viških, ki jih zadruga izplačujejo po članskih deležih, omenja to pojasnilo blagovni popust, ki ga vrača zadruga članu sorazmerno z vrednostjo nabavljenega blaga. Pojasnilo finančnega ministrstva razpravlja torej o stvari, ki je zakon sploh ne omenja.

Finančne direkcije in davčne uprave so dolžne, delati po navodilih finančnega ministrstva in bodo označeni davek predpisovale tako, kakor jim veleva davčni oddelek finančnega ministrstva. Zato je treba pojasnilu finančnega ministrstva dodati še nadalnje (pojasnilo), ki bo bolj utemeljeno, da se zadruga obvaruje morebitne škode.

Za nabavne zadruga prihajajo zlasti v poštev predpisi čl. 76, točka 7 in čl. 81 do 84 zakona o neposrednih davkih.

I. Čl. 76, točka 7 ustanavlja pogoje za popolno prostost plačevanja družbenega davka. Ti pogoji so: 1. zadruga mora biti včlanjena v kaki revizijski zvezi; 2. če ne razdeljuje dobička; 3. če ne daje članom načelstva in nadzorstva tantijem; 4. če se zadrugini rezervni zakladi ne smejo nikoli deliti med združnike; 5. če posluje zadruga samo s svojimi člani; 6. če ne prodaja luksuznih predmetov; 7. če ne prodaja alkoholnih pijač. Zadruga, ki izpolnjuje te pogoje, so družbenega davka popolnoma oproščene.

Pri zadrugah, ki navedenih pogojev ne izpolnjujejo v vsem obsegu, se sicer pobira družbeni davek, toda je v tem oziru razlikovati dve vrsti obdavčenih zadrug, namreč take, ki uživajo pri odmeri davka neke ugodnosti, in pa take, ki teh ugodnosti ne uživajo.

II. V čl. 84 je odredeno, da pri nabavnih zadrugah, ki del svojega poslovnega presežka ali tudi ves poslovni presežek po svojih pravilih razdeljuje med svoje člane v razmerju poslovanja z zadrugo, ni zavezan davku tako razdeljeni presešek (blagovni popust). Vendar se ta ugodnost ne priznava brezpogojno, ampak morajo zadruga izpolniti sledeče pogoje: 1. da prodajajo blago samo svojim članom; 2. na deleže ne dajejo obresti ali vsaj ne višjih kakor 6%; 3. dajejo članom, ki imajo samo en delež, enako pravico do obresti kakor onim, ki imajo več deležev in tudi sicer enako postopajo z vsemi združniki (n. pr. glede glasovalne pravice na občnih zborih).

Te zadruga imajo torej ugodnost, da se članom dovoljeni, po razmerju poslovanja z zadrugo določeni blagovni popust ne šteje

v obdačbeno podlago. Nadaljnja ugodnost obstoji v tem, da se tem zadrugam odmerja osnovni družbeni davek z 10% od davčne osnove. Po prejšnji terminologiji bi jih lahko imenovali ugodnostne (pogodovane) zadruge.

III. Slednjič imamo zadruge, ki ne uživajo ne davčne prostosti in tudi nimajo nobenih drugih ugodnosti, ker ne ustrezajo zgoraj omenjenim pogojem. Tem zadrugam se osnovni družbeni davek odmerja z 11% od davčne osnove.

Ako si še enkrat predočimo vsebino pojasnila, ki ga je izdalo finančno ministrstvo, in jo primerjamo z vsebino zakona, pridemo do zaključka, da je davčni oddelek finančnega ministrstva zamenjal pojem viška, ki se razdeljuje po članskih deležih in ki ga ima pred očmi § 15 davčne novele od 18. 2. 1934 ter pojem viška, ki se vrača zadružnikom po razmerju njihovega poslovanja z zadrugo (§ 84 zakona o neposrednih davkih).

Poslovni višek, ki bi se delil članom po njihovih deležih, bi pomenjal nekako rento in bi bilo torej pravilno, če bi se kot renta obdavčil. Višek (ristorno, blagovni popust), ki se povrne članu po razmerju njegovega poslovanja z zadrugo, pa ni renta, ampak je le povračilo tega, kar je član med letom preveč plačal zadrugi za nabavljeno blago, je povračilo tega, kar je zadruga pri oddajanju blaga od člana preveč pobrala.

Davčne uprave bodo morale, kakor smo že omenili, postopati po navedenem „pojasnilu“ finančnega ministrstva. Proti taki neopravičeni obdačbi se bodo morale zadruge pritožiti na finančno direkcijo, ki bo pa seveda tudi vezana na „pojasnilo“ finančnega ministrstva in bo zato vse pritožbe zavračala. Zato bo treba vlagati pritožbe še na upravno sodišče, če ne bo finančno ministrstvo med tem izdalo kakega drugačnega odloka.

Zvezine objave.

Prispevki zadrug v sanacijski sklad. Z okrožnico od 1. maja t. l. št. 931 je Glavna Zadružna zveza v Beogradu obvestila posamezne zveze, kako je tolmačiti predpis čl. 6 uredbe o zaščiti kmetijskih kreditnih zadrug in njihovih zvez z dne 23. novembra 1934. Iz naslova te uredbe sklepajo nekatere zadruge, da morajo v sanacijski sklad prispevati samo kreditne zadruge. Tako tolmačenje uredbe je pa napačno. Uredba se nanaša ne samo na vse kmetijske zadruge, ki sprejemajo hranilne vloge, ampak tudi na vse njihove zveze. V te zveze pa niso včlanjene samo kreditne zadruge, ampak tudi druge, ki ne sprejemajo hranilnih vlog. Zato imajo zveze pravico, zahtevati označeni prispevek od vseh svojih članic brez ozira na to, v katero vrsto spadajo. Seveda pa obstoji ta pravica le tedaj, če je glavna skupščina zveze sklenila pobirati te prispevke in njih višino.

Kmetijsko ministrstvo je z odlokom št. 7250 raztolmačilo čl. 6 uredbe na isti način. Ministrstvo izjavlja:

Ako bi nekatere zadruge ne hotele plačati prispevka v sanacijski sklad, dasi je tako sklenila glavna skupščina, imajo zveze pravico zahtevati plačilo sodnim potom. Zveze so upravičene, da po sklepu glavne skupščine ustanove sanacijski sklad in višino prispevka in ta sklep je obvezen zla vse članice zveze. Obvezen je tudi za one članice, ki so glasovale proti predlogu.

Iz našega zadružništva.

Sklep Zadružne šole v Ljubljani. Dne 17. aprila je bil zaključen 21. tečaj Zadružne šole v Ljubljani, ki se je pričel 15. okt. 1934 in je torej trajal 6 mesecev. V šolo je bilo sprejetih 37 učencev, od katerih so med tečajem izstopili 3, tako da jih je na koncu ostalo še 34. Vsi učenci so bili iz dravske

banovine, razen 1, ki je bil s Koroškega. Za sprejem je Zadrúžna zveza priporočila 24 učencev, Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani pa 12. V istem razmerju sta obe zvezi prispevali tudi k stroškom: prva 23.040 Din, druga 11.520 Din. Banska uprava je udeležnikom naklonila 36.100 Din podpore.

Učni uspeh je bil: 3 so izdelali z odličnim uspehom (Novak Vinko iz Prekrnice pri Moravčah, Piskernik Mirko iz Lobnika pri Železni kaplji, Šeme Franc iz Krke), 8 s prav dobrim, 20 z dobrim, 1 z zadostnim, 2 z nezadostnim uspehom.

Ob zaključku so posamezni predavatelji pregledno izpraševali predelano snov iz posameznih predmetov. S svojimi odgovori so udeležniki dokazali, da so si predelano snov dobro prisvojili, dasi je bila tvarina za tako kratek čas zelo obsežna.

Po izpitu je načelnik kmetijskega oddelka banske uprave, g. inž. Zidanšek čestital učencem k doseženim uspehom, se zahvalil učnemu osebju in pozival udeležnike, naj v praktičnem življenju uporabijo pridobljeno strokovno znanje v prid zadrúžništvu. V imenu učencev je gojenec Vinko Steržaj izrekel zahvalo vsem, ki so podpirali šolo in učence, predavateljem pa za njihov trud in požrtvovalnost.

Davki in takse.

Takse proste vloge. Od ljubljanskega okrožnega sodišča smo bili opozorjeni, da marsikatera zadruga, ki ima pravico do taksnih oprostitev, na svoje vloge in na priloge ne pritisne štampiljke „Takse prosto...“. Sodišče mora potem akte vloge vračati in v vsakem posameznem slučaju dati primeren pouk. Vse to povzroča nepotrebno delo in zavira poslovanje. Zato naj zadruge, ki jim pripada pravica do taksne oprostitve, pazijo na to, da bodo pošiljale sodnim in vsem drugim oblastvom vloge, na katerih bo iz odtisa štampiljke razvidno, da je

vloga kolka prosta. Z odtisom iste štampiljke je opremiti tudi vse priloge.

Gospodarska zveza v Ljubljani nortira naslednje cene: Tomaževa žlindra baza 18% Din 134—; rudninski superfosfat v vrečah po 50 in po 100 kg à Din 98—; kalijeva sol po 100 kg Din 156—, kostni superfosfat Din 118—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 200—; apneni dušik v papirnatih vrečah Din 185—; kostna moka Din 100—; mavec (gips) Din 40—; nitrofoskal v vrečah Din 143; klajno apno Din 275; lanene tropine Din 2'10; modra galica Din 5'15; žveplo Din 2'60. Pri vagonem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Mlatilnice s tresali in reto Din 4.100—; slamoreznice Din 1.700 do 2.000; čistilnik 10 sit Din 1.500; plugi Lesce Din 880—995; repozreznica M. R. Din 550; trijerji Din 2.000 do 3.500; mlatilnice na ročni pogon Din 2.200; robkači Din 900; sadni mlini Din 1.400 do Din 1.700; brzoparilniki Din 1.050 do Din 2.800; kosilni stroji Din 2.000; travniške brane z zvezdnatimi členki Din 900; travniške brane z jeklenimi špicami Din 800; patent motike „Rapp“ Din 70—. — Nitrofoskal, apneni dušik pri najmanjšem odjemu 5000 kg franko vsaka postaja. Modra galica iz tovarne „Zorka“ po konkurenčnih cenah.

Manufakturo vseh vrst po ugodnih cenah tudi proti plačilu s hranilnimi knjižicami članic „Zadrúžne zveze“ nudi Oblasčilnica za Slovenijo v hiši Gospodarske zveze.

Redni občni zbor Gospodarskega društva na Vrhniki, r. z. z o. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 ob 3 popoldne. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo o izvršeni reviziji. 3. poročilo načelstva. 4. poročilo nadzorstva. 5. odobritev bilance. 6. volitev načelstva in nadzorstva. 7. slučajnosti.

Redni občni zbor Strojne zadruge v Vnanjih Goricah, r. z. z o. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 ob 10 dopoldne pri g. lg. Novaku. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za 1. 1934. 3. čitanje zadnjega revizijskega poročila. 4. slučajnosti.

Izredni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Izlakah, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 27. maja 1935 ob 15 v poslovnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in sklepanje o prenosu lastninske pravice. 2. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Kostanjevici na Krki, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 ob 3 popoldne v posojilničnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva ter čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1934. 3. slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Kamnici pri Mariboru, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 16. junija 1935 ob 8 v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za l. 1934. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

Občni zbor Mlekarske zadruga v Kostanjevici na Krki, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 ob 1/4 popoldne v društveni dvorani. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1934. 4. slučajnosti.

Občni zbor Vinarske zadruga v Kostanjevici na Krki, r. z. z. o. z., se bo vršil 26. maja 1935 ob 4 popoldne v društveni dvorani poleg župnišča. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za l. 1934. 4. sprememba pravil. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijskega društva za Hrastje in okolico, r. z. z. o. z., se bo vršil 26. maja 1935 ob 10 popoldne v društvenih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za l. 1934. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. slučajnosti.

Občni zbor Lončarske produktivne zadruga v Komendi, r. z. z. o. z., se bo vršil 26. maja 1935 ob 1 popoldne. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila za l. 1933 in l. 1934. 4. odobritev račun. zaključka za leto 1934. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni letni občni zbor Stavbne zadruga Delavski dom v Kranju, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 ob 9 popoldne v pisarni Delavskega doma v Kranju. Dnevni red: 1. poročilo načelstva za l. 1934. 2. poročilo nadzorstva. 3. potrditve bilance za l. 1934. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. izprememba pravil. 6. slučajnosti.

XXXVII. redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Leskovicah, r. z. z. n. z., se bo vršil 30. maja 1935 ob 15 v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje računskega zaključka za l. 1934. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. poročilo o izvršeni reviziji. 6. slučajnosti.

Občni zbor "Radio" v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil 27. maja 1935 ob 6 popoldne v pisarni zadruga. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev rač. zaključka za leto 1934. 5. sprememba pravil. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Občekoristne stavbne zadruga Ljudski dom v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil 24. maja 1935 ob 6 zvečer v poslovnem pro-

storu. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za l. 1934. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. slučajnosti.

Redni letni občni zbor Prve delavske hranilnice in posojilnice v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil v četrtek, dne 30. maja 1935 ob 10 popoldne v uradnih prostorih na Miklošičevi c. 22/1. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za l. 1934. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. sprememba § 30 pravil. 5. volitev nadzorstva. 6. razno.

Redni občni zbor Zadruga tiskarne v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil v torek, 28. maja 1935 ob 6 popoldne v posvetovalnici Jugosl. tiskarne. Dnevni red: 1. branje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev letnega računa in bilance. 4. sklepanje o porabi čistega dobička v smislu § 12 zadrughih pravil. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Oblačilnice za Slovenijo v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil v sredo 29. maja 1935 ob 16 popoldne v prostorih Gospodarske zveze v Ljubljani. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1934. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Gospodarske zveze v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 29. maja 1935 ob 17 popoldne v zadrughih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročila nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1934. 4. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Loki pri Zidanem mostu, r. z. z. n. z., se bo vršil 30. maja 1935 ob 3 popoldne v zadrughni poslovni sobi. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje računskega zaključka za l. 1934. 3. poročilo o izvršeni reviziji.

Zadruga obrestuje od 1. januarja 1935 naprej vloge po 2%, posojila po 4%.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Loškem potoku, r. z. z. n. z., se bo vršil 30. maja 1935 ob 3 popoldne v hranilniških prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika lanskega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1934. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice na Mirni, r. z. z. n. z., se bo vršil 30. maja 1935 ob 8 v župnišču na Mirni. Dnevni red: 1. čitanje in odobritev zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev račun. zaključka in odobritev odpis posojil. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. poročilo o reviziji. 6. slučajnosti.

Občni zbor Okrajne posojilnice v Mokronogu, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 9. junija 1935 ob 3 popoldne v posojilniški pisarni. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. odobritev račun. zaključka za l. 1934. 4. izvolitev enega člana nadzorstva. 5. čitanje revizijskega poročila. 6. slučajnosti.

Redni letni občni zbor Stavbne zadruga Prosvetni dom v Novem mestu, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 24. maja 1935 ob 18 v sejni sobi Prosvetnega doma. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev račun. zaključka za leto 1934. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Pišecah, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 30. maja 1935 ob 8 dopoldne v posojilnični pisarni. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila o izvršeni reviziji dne 30. oktobra 1934. 4. odobritev računskega zaključka za leto 1934. 5. slučajnosti.

"Občni zbor Pašniške in bikorejske zadruge v Solčavi, r. z. z. o. z., se bo vršil 19. maja 1935 ob 10 v prostorih Kmetijske zadruge v Solčavi. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. potrjenje rač. zaključka za 1. 1934. 3. volitev tajnika oz. člana načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

6. občni zbor Živinorejske selekcijske zadruge v Starem trgu pri Rakeku, r. z. z. o. z., se bo vršil 26. maja 1935 ob 1/2 8 dopoldne v prostorih občinske hiše v Starem trgu. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora z dne 10. junija 1934. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev račun. zaključka za leto 1934. 5. čitanje revizijskega poročila. 6. volitev načelstva. 7. sklepanje o prispevku članov za upravne stroške. 8. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijske hranilnice in posojilnice Sv. Bolfenk pri Središču ob Dravi, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 ob 8 dopoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobrenje rač. zaključka za 1. 1934. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Sv. Kunigundi na Pohorju, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 2. junija 1935 ob 11 dopoldne v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za 1. 1934. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Sv. Vidu nad Cerknico, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo, dne 26. maja 1935 ob 11 dopoldne v društvenih prostorih na Rudolfovem. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za 1. 1934. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. revizijsko poročilo. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Strojne zadruge v Šikolah, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 ob 2 popoldne v sobi t. č. načelnika. Dnevni red: čitanje zapisnika o zadnjem obč. zboru. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. odobritev računskega zaključka za 1. 1934. 4. sklepanje o likvidaciji zadruge. 5. slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Skaluh, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 30. maja 1935 ob 8 zjutraj v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. odobritev zapisnika zadnjega obč. zbora. 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev račun. zaključka za 1. 1934. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Posojilnice v Št. Ilju pri Velenju, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 26. majnika 1935 ob 3 popoldne v društvenem domu. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrditev račun. zaključka za leto 1934. 4. volitev enega člana nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Št. Jurju ob Taboru, r. z. z. n. z., se bo

vršil dne 30. maja 1935 ob 8 v poslovnem prostoru. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev rač. zaključka za 1. 1934. 5. čitanje revizijskega poročila. 6. dopolnilna volitev načelstva in nadzorstva. 7. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Juriju pri Grosupljem, r. z. z. n. z., se bo vršil 3. junija 1935 ob 7 zjutraj v prostorih Josipa Perme v Ponovi vasi št. 27. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za 1. 1934. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Zadrudne elektrarne v Št. Jerneju, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 ob 18 v prostorih Hranilnice in posojilnice v Št. Jerneju. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za 1. 1934. 4. volitev enega člana nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Konsumnega društva v Št. Jerneju, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 ob 16 v uradnih prostorih Hranilnice in posojilnice v Št. Jerneju. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem obč. zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za 1. 1934. 4. volitev enega člana v načelstvo. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Jerneju, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 ob 15 v hranilniških prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev račun. zaključka za leto 1934. 4. podelitev podpor v splošno javno korist. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Živinorejske selekcijske zadruge v Št. Jerneju, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 ob 17 v prostorih Hranilnice in posojilnice v Št. Jerneju. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za 1. 1934. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Vidu nad Ljubljano, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo, dne 26. maja 1935 ob 7 zjutraj v hranilniških prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem rednem občnem zboru. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za 1. 1934. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Trebelnem, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 26. maja 1935 ob 3 pop. v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev račun. zaključka za 1. 1934. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Veliki Nedelji, r. z. z. n. z., se bo vršil v četrtek dne 30. maja 1935 ob 3 popoldne v posojilniških prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobrenje rač. zaključka za 1. 1935. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.